

Alecastyś: 31-
17.12.2025r. -projekt-

Uchwała Nr
Rady Gminy Zagnańsk
z dnia

w sprawie: **przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodzin na lata 2025-2027**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2025 r. poz. 49) Rada Gminy Zagnańsk uchwala się co następuje:

- §1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodzin na lata 2025-2027, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- §2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zagnańsk.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Uzasadnienie

Podstawę do przyjęcia uchwały stanowi art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2025 r. poz. 49)

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych ma obowiązek zapewnić pomoc poprzez organizację systemu wsparcia i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu m.in. opracowuje się trzyletni program wspierania rodziny umożliwiający tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowania dzieci w rodzinach z terenu gminy oraz podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia pozycji dziecka w środowisku rodzinnym.

Celem Programu jest pomoc rodzinom biologicznym na terenie Gminy Zagnańsk w rozwiązywaniu ich problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi, przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się świadczeniem wsparcia dla rodzin.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

**Gminny Program Wspierania
Rodzin w Gminie Zagnańsk
na lata 2025–2027**

Spis treści

Rozdział I Otoczenie prawne	3
1.1. Podstawa prawna Programu	3
Rozdział II Wspieranie rodziny	4
2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	4
2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej.....	6
Rozdział III. Dane demograficzne Gminy Zagnańsk	10
Rozdział IV. Wspieranie rodziny w Gminie Zagnańsk	12
4.1. Procedura Niebieskiej Karty	12
4.2. Gminny Punkt Konsultacyjny Ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Rozwiązywania Problemów Opiekuńczo – Wychowawczych	14
4.3. Rynek alkoholowy	15
4.4. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	16
4.5. Szkolenia Członków GKRPA	17
4.6. Świetlice na terenie gminy	18
4.7. Przestępczość	19
Rozdział V Wspieranie rodziny w Gminie Zagnańsk według badań ankietowych	22
5.1. Badania wśród mieszkańców	22
5.2. Badania wśród pracowników instytucjonalnych.....	23
5.3. Badania wśród uczniów	23
Rozdział VI Analiza SWOT	24
Rozdział VII Adresaci Programu	28
Rozdział VIII Realizatorzy Programu	28
Rozdział IX Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk na lata 2025 - 2027.....	29
Rozdział X Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk na lata 2025–2027	32
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk na lata 2025–2027	33

Rozdział I

Otoczenie prawne

1.1. Podstawa prawna Programu

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk na lata 2025–2027 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49) w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Ponadto zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt, burmistrz, prezydent składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 2009 nr 114 poz. 946),
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 636),
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214),
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 r. poz. 2151 z późn.zm.),
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1939 z późn.zm.),
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 881),
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 2809 z późn.zm.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 383),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 46),
- Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 1071),
- Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1568 z późn.zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 r. poz. 1870),
- Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2024 r. poz. 1829).

Rozdział II

Wspieranie rodziny

2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna

Rodzina – definicja i znaczenie:

Rodzina to nic innego, jak grupa osób, która jest ze sobą powiązana, najczęściej poprzez pokrewieństwo, ale również i powinowactwo czy wspólne zamieszkanie. Jest to pojęcie często badane przez psychologów, pedagogów, socjologów czy pracowników socjalnych itp. Rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”¹.

Jak zauważa B. Krzesińska - Zach „rodzina jest przede wszystkim środowiskiem wychowawczym, które tworzą zarówno oddziaływania zamierzone, jak też samorzutne, o charakterze pozytywnym, prowadzące do rozwoju dziecka. Dziecko uczestniczące w naturalnych sytuacjach życia rodzinnego, w bezpośrednich interakcjach między członkami rodziny przyswaja elementarną wiedzę o świecie, wartościach, normach moralno-społecznych, kulturze domu rodzinnego, poznaje sposoby zaspokajania wielu potrzeb, rozwijania własnych zainteresowań”².

Funkcje rodziny

Można wyodrębnić 3 podstawowe funkcje rodziny:

- prokreacyjną,
- wychowawczą,
- gospodarczą.³

Z. Tyszka wymienia następujące funkcje rodziny:

1. Funkcje biopsychiczne:

- a) prokreacyjna,
- b) seksualna;

2. Funkcje ekonomiczne:

- a) materialno-ekonomiczna,
- b) funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca;

3. Funkcje społeczno-wyznaczające:

- a) funkcja stratyfikacyjna,

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Lęparczyk, wyd. Żak, Warszawa 1995, s. 137.

² Dziecko potrzebujące pomocy. Możliwości, kierunki, formy wsparcia w środowisku lokalnym, J. Izdebska (red.), Suwałki – Warszawa, 2003, s. 7., [w:] Pedagogika rodziny, B. Krzesińska – Zach, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, . 14.

³ S. Kowalski, *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN, s. 116.

b) funkcja legalizacyjno-kontrolna;

4. Funkcje socjopsychologiczne:

a) socjalizacyjno-wychowawcza,

b) funkcja kulturalna,

c) funkcja religijna (dotyczy rodzin ludzi wierzących),

d) funkcja rekreacyjno-towarzyska,

e) funkcja emocjonalno-ekspresyjna⁴.

Rodzina ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, gdyż jest ono w stanie przyswajać wzorce i wartości, które są modelowane przez rodziców. W danym środowisku rodzinnym tworzony jest styl życia swoich członków, a w tym można wyróżnić sposoby zachowania, reagowanie na problemy, spędzanie wolnego czasu itp. W rodzinie już młody człowiek uczy się określonego traktowania siebie a także innych, nabywa określone wartości i normy, a następnie je realizuje. Zapewnienie dziecku powyższych funkcji w rodzinie jest trudne. Wiąże się to z zadaniem określenia hierarchii wartości, dzięki którym młodzi ludzie będą mogli analizować informacje a także odnajdować się w określonych sytuacjach.

Czynniki ryzyka w rodzinie

Do zaburzeń funkcjonowania rodziny mogą prowadzić różne czynniki:

- **Bezrobocie** – brak pracy jednego lub obojga rodziców może ograniczać funkcję ekonomiczną rodziny i prowadzić do napięć w relacjach.
- **Ubóstwo** – ogranicza dostęp do podstawowych zasobów i może wpływać na atmosferę życia rodzinnego.
- **Problem alkoholowy** – nadużywanie alkoholu przez rodzica zaburza role w rodzinie, zmienia dynamikę obowiązków i może prowadzić do ukrywania problemu oraz poczucia zagubienia u dziecka. Jak pisze K. Dymek – Balcerek „emocjonalna atmosfera rodziny alkoholowej jest przepełniona wstydem, żalem, złością, lękiem, poczuciem krzywdy i winy, urazy, agresji i wydaje się, że nikt nie jest w porządku.”⁵
- **Przemoc** – fizyczna, psychiczna lub seksualna w rodzinie prowadzi do kontroli, zastraszania i utraty poczucia bezpieczeństwa przez dzieci.
- **Zaniedbywanie** – jest to „niezaspokajanie potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju – potrzeb związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, kształceniem, jak też z psychiczną sferą dziecka”⁶.

⁴ Z. Tyszka, Rodzina (w:) Encyklopedia pedagogiczna, W. Pomykało (red.), Warszawa 1993, s. 698.

⁵ K. Dymek – Balcerek (red.), Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 103.

⁶ M. Szymańczak, Pojęcie „krzywdzenie dzieci”, [w:] Dziecko krzywdzone, E. Czyż, J. Szymańczak (red.), Warszawa 1995, s. 14.

Rodzina dysfunkcyjna to taka, która nie spełnia swoich funkcji prawidłowo. W takich rodzinach dzieci często uczą się negatywnych wzorców zachowań i postaw od rodziców.

Rodzina a trudności materialne

Trudności finansowe mogą utrudniać dostęp do pewnych zasobów, takich jak zajęcia dodatkowe, terapia czy edukacja prywatna, ale **nie przesądzają automatycznie o jakości wychowania**. Wiele rodzin w trudnej sytuacji materialnej wychowuje dzieci prawidłowo, zapewniając im miłość, wsparcie i bezpieczeństwo. Istotne są kompetencje wychowawcze rodziców, stabilność emocjonalna oraz dostęp do wsparcia społecznego i instytucjonalnego, które mogą wspierać prawidłowy rozwój dziecka mimo ograniczeń finansowych.

Brak środków finansowych może jednak wiązać się z ograniczonym dostępem do podręczników, ubrań czy innych niezbędnych rzeczy. Dzieci z rodzin ubogich nierzadko doświadczają stygmatyzacji i poczucia niższej wartości, co może utrudniać im uczestnictwo w aktywnościach szkolnych i społecznych, tak jak pisze B. Krześcińska: „odrzućenie i stygmatyzacja ubogich uczniów sprawiają, że są oni przekonani o swojej niskiej wartości, boją się podejmować wyzwania, nie mogą liczyć na akceptację, poparcie i pomoc kolegów. Często są też szykanowani i wyśmiewani z powodu swojego wyglądu, niemodnych ubrań i korzystania z pomocy opieki socjalnej.”⁷

2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej

Asystent rodziny to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie miasta, w której ta praca jest prowadzona.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- bezpośrednią pracę z rodzicami,
- bezpośrednią pracę z dziećmi,
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- organizację własnego warsztatu pracy⁸.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:⁹

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;

⁷ B. Krześcińska – Żach „Pedagogika rodziny przewodnik do ćwiczeń, Wyd. Trans Humana, Białystok 2007, s. 54.

⁸ Za: J. A. Malinowski, Role, funkcje i zdani asystenta rodzinnego, w: A. Żukiewicz (red.) Asystent rodzinny.

Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki do wsparcia, Wyd. Impuls, Kraków 2011, s. 10.

⁹ art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49)

2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub Grupą Diagnostyczno-Pomocową lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rodzina zastępcza jest to rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę oraz wychowanie w warunkach, które są maksymalnie zbliżone do warunków rodzinnych.

Może być ona:

- **spokrewniona** jest tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat);
- **niezawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni);

- **zawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci;
- **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 6 dzieci. Czas przebywania wynosi 4 miesiące, jednakże w szczególnych przypadkach czas może zostać wydłużony do 8 miesięcy;
- **zawodowa specjalistyczna** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, którzy wymagają szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (np. małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której może przebywać jednocześnie nie więcej niż 8 dzieci. Jest tworzony przez małżonków bądź osoby, które nie pozostają w związku małżeńskim. Celem rodzinnego domu dziecka jest sprawowanie pieczy zastępczej.

Rodzina wspierająca jest rodziną, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, a także przy prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu oraz wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzina wspierająca współpracuje z asystentem rodziny.

Rodzina pomocowa jest rodziną przejmującą opiekę nad dzieckiem, które jest umieszczone w pieczy zastępczej w przypadku: czasowego niesprawowania opieki nad nim przez rodzinę zastępczą bądź prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – jednostka organizacyjna lub wyznaczony podmiot realizujący szereg działań i zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą jest to czasowa (czasem długoterminowa) opieka oferowana dzieciom i młodzieży pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Objęcie dzieci pieczą zastępczą następuje na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego. Sytuacje, które wymagają natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia dziecka, decyzję o umieszczeniu dziecka mogą podjąć inne uprawnione służby bądź sami rodzice, jednakże zawsze ostateczną decyzję podejmuje sąd. Termin „pieczę zastępcza” oznacza, iż nawet będąc pozbawionym opieki rodzicielskiej, dziecko nadal powinno mieć dom, który może być domem zastępczym, instytucjonalnym bądź rodzinnym i ma na celu zapewnienie dziecku stabilizacji, bezpieczeństwa i wsparcia. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Jak pisze A. Kwak, M. Rymsza „nowe podejście do opieki zastępczej nad

dzieckiem zakłada prymat rodziny nad opieką zastępczą, prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie naturalnej i obowiązek udzielanie przez pomoc społeczną wsparcia dla rodziny w wypełnianiu zadań w stosunku do dziecka. Przyjmuje się zasadę tymczasowości opieki zastępczej, przy czym „tymczasowość” odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną – do momentu powrotu do rodziny naturalnej. Chodzi tym samym o reintegrację dziecka z rodziną, o zapobieżenie jego częstemu przechodzeniu z jednej placówki do drugiej. (...) Jednym z bardzo ważnych szczegółowych rozwiązań jest wymóg współpracy realizatorów różnych form opieki zastępczej z rodziną biologiczną wychowanka”¹⁰. **Placówka opiekuńczo-wychowawcza** jest instytucjonalną formą pieczy zastępczej zapewniająca całodobową opiekę oraz wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej. Wyróżnia się placówki: socjalizacyjne, interwencyjne, specjalistyczno-terapeutyczne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego jest to instytucjonalna forma pieczy zastępczej, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie. Może w niej przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.

Placówka wsparcia dziennego jest to placówka, której ma na celu wzmocnienie funkcji opiekuńczych rodziny. Może być prowadzona w formie:

- **opiekuńczej** – zapewnia ona dziecku opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; zorganizowanie czasu wolnego; zabawę, czy także zajęcia sportowe;
- **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia kompensacyjne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, logopedyczne;
- **pracy podwórkowej** – realizując działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne¹¹.

¹⁰ Anna Kwak, Marek Rymśza, System opieki zastępczej w Polsce – ocena funkcjonowania na przykładzie procesu usamodzielniania wychowanków, Analizy i opinie, Nr 68 (12/2006) Instytut Spraw Publicznych, s. 3.

¹¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rozdział III.

Dane demograficzne Gminy Zagnańsk

Szczegółowe dane demograficzne pozyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Gminie Zagnańsk na dzień 31.12.2024 roku prezentuje poniższe zestawienie:

1. Liczba mieszkańców Gminy
 - a. 2022: **12 599**
 - w tym kobiet: **6 397**
 - w tym mężczyzn: **6 202**
 - b. 2023: **12 490**
 - w tym kobiet: **6 350**
 - w tym mężczyzn: **6 140**
 - c. 2024: **12 326**
 - w tym kobiet: **6 264**
 - w tym mężczyzn: **6 062**
2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (31.12.2024): **2 078 (2007-2024)**
 - a. w tym kobiet: **955**
 - b. w tym mężczyzn: **1 123**
3. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (31.12.2024): **7 425**
 - a. w tym kobiet: **3 441 (1964-2006)**
 - b. w tym mężczyzn: **3 984 (1959-2006)**
4. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (31.12.2024): **2 823**
 - a. w tym kobiet: **1 867 (1900-1963)**
 - b. w tym mężczyzn: **956 (1900-1958)**
5. Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy:
 - a. 2022: **84**
 - b. 2023: **68**
 - c. 2024: **54**
6. Liczba orzeczonych rozwodów mieszkańców Gminy:
 - a. 2022: **25**
 - b. 2023: **28**
 - c. 2024: **30**
7. Liczba urodzeń żywych w roku 2024: **67**
 - a. w tym chłopcy: **37**

- b. w tym dziewczynki: **30**
- 8. Liczba urodzeń żywych w roku 2023: **76**
 - a. w tym chłopcy: **43**
 - b. w tym dziewczynki: **33**
- 9. Liczba urodzeń żywych w roku 2022: **83**
 - a. w tym chłopcy: **44**
 - b. w tym dziewczynki: **40**
- 10. Liczba zgonów w roku 2024: **137**
 - a. w tym mężczyźni: **71**
 - b. w tym kobiety: **66**
- 11. Liczba zgonów w roku 2023: **123**
 - a. w tym mężczyźni: **65**
 - b. w tym kobiety: **58**
- 12. Liczba zgonów w roku 2022: **163**
 - a. w tym mężczyźni: **78**
 - b. w tym kobiety: **85**

W latach 2022–2024 w Gminie Zagnańsk obserwowano stopniowe zmniejszanie się liczby mieszkańców, co świadczy o utrzymującym się trendzie depopulacyjnym. Proces ten wynikał zarówno z malejącej liczby urodzeń, jak i przewagi liczby zgonów nad liczbą narodzin. Zjawisko to wpisuje się w szersze tendencje demograficzne obserwowane w kraju, jednak w przypadku Zagnańska jego skutki stają się coraz bardziej widoczne w strukturze lokalnej społeczności.

Zmiana struktury wieku mieszkańców wskazuje na rosnące obciążenie demograficzne wynikające z przewagi osób starszych nad młodszymi. Grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym jest zauważalnie liczna, a jej udział w ogólnej populacji zwiększa się, co może w przyszłości generować dodatkowe wyzwania dla lokalnych usług społecznych, ochrony zdrowia oraz rynku pracy. Jednocześnie populacja osób w wieku przedprodukcyjnym nie rekompensuje naturalnych ubytków demograficznych, co potwierdza niski potencjał odtworzeniowy gminy.

Zmniejszająca się liczba zawieranych małżeństw oraz jednoczesny wzrost liczby rozwodów świadczą o przemianach społecznych i zmianie modelu życia rodzinnego. Tendencja ta może dodatkowo wpływać na spadek liczby urodzeń, który był widoczny w każdym kolejnym roku analizowanego okresu. Liczba nowo narodzonych dzieci sukcesywnie malała, co potęgowało n działań ukierunkowanych na zatrzymanie odpływu mieszkańców,

wzmocnienie lokalnej oferty usług, a także tworzenie warunków sprzyjających zakładaniu rodzin i zwiększaniu liczby urodzeń.

Rozdział IV.

Wspieranie rodziny w Gminie Zagnańsk

4.1. Procedura Niebieskiej Karty

Liczba założonych Niebieskich Kart				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r. ¹²
Ogółem NK	43	30	28	22

Instytucje zakładające Niebieskie Karty w 2025 roku:	
Nazwa instytucji:	Liczba kart:
Centrum Usług Społecznych	2
Policja	16
Placówki edukacyjne	4

Liczba incydentów związanych z przemocą domową zgłoszonych w latach:				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Ogółem	43	30	28	22

Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy:				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Ogółem	74	62	48	29
Kobiety	42	29	25	16
Mężczyźni	2	10	3	3
Dzieci (do 18 r.ż.)	30	23	20	20

Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania:				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Ogółem	40	27	27	23
Kobiety	4	5	3	2
Mężczyźni	36	22	24	21

Liczba interwencji Zespołu Interdyscyplinarnego w związku z przemocą domową:				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Ogółem	43	30	28	22

Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej:				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Ogółem	49	27	27	28

Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego:				
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Ogółem	4	6	7	6

¹² Dane za 2025 roku wg stanu na dzień 3.12.2025 r.

Rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w 2024 roku:	
Rodzaj pomocy:	Liczba osób:
Pomoc psychologiczna	29
Pomoc prawna	59
Poradnictwo socjalne	10
Poradnictwo pedagogiczne	8

W analizowanym okresie widoczny jest wyraźny spadek aktywności związanej z procedurą Niebieskiej Karty. Z roku na rok liczba inicjowanych procedur systematycznie malała, co może świadczyć o ograniczeniu ujawnianych przypadków przemocy domowej lub lepszej skuteczności działań profilaktycznych i edukacyjnych prowadzonych na terenie gminy. Tendencja ta była spójna z liczbą zgłaszanych incydentów, która zmniejszała się w podobnym tempie. Mniejsza liczba interwencji nie oznacza jednak zanikania zjawiska, lecz raczej zmianę jego dynamiki oraz ewentualne przeobrażenie sposobu ujawniania przemocy.

Zmniejszała się także liczba osób, które zgłaszały doznawanie przemocy, choć struktura grupy poszkodowanych pozostawała zbliżona. Najliczniej reprezentowane były kobiety, co potwierdza utrwalony model przemocy domowej, w którym to właśnie one najczęściej występują w roli osób pokrzywdzonych. Istotną i stabilną grupę stanowiły również dzieci, co wskazuje na konieczność dalszego rozwijania systemu ochrony małoletnich, wsparcia rodzin oraz działań pedagogicznych. Mężczyźni zgłaszający doświadczenie przemocy pojawiali się zdecydowanie rzadziej, jednak ich udział w strukturze beneficjentów pomocy nie był marginalny.

Wśród osób stosujących przemoc dominowali mężczyźni, co wpisuje się w ogólnokrajowe tendencje dotyczące sprawców tego typu czynów. Odnotowywane działania wobec tej grupy nie ulegały większym wahaniom, co może świadczyć o utrzymującej się potrzebie pracy korekcyjno-edukacyjnej skierowanej do osób dopuszczających się przemocy. Mimo ogólnego spadku liczby interwencji oraz zgłoszeń, zainteresowanie wsparciem dla tej grupy utrzymywało się na podobnym poziomie.

Zespół Interdyscyplinarny, odpowiedzialny za koordynację działań pomocowych i monitorowanie sytuacji rodzin, pracował w tempie dostosowanym do skali zgłaszanych przypadków. Liczba spotkań tego gremium nieznacznie rosła, co może świadczyć o coraz większym zaangażowaniu w indywidualne sprawy. Jednocześnie wsparciem obejmowano corocznie porównywalną liczbę rodzin, co pokazuje, że problem przemocy nie ma charakteru incydentalnego, lecz nadal stanowi istotne wyzwanie społeczne.

W udzielanych formach pomocy dominowały działania o charakterze prawnym i psychologicznym, co wskazuje, że osoby doświadczające przemocy potrzebują przede wszystkim wsparcia w zakresie ochrony swoich praw oraz odbudowy poczucia bezpieczeństwa i samodzielności emocjonalnej. Poradnictwo socjalne i pedagogiczne, choć mniej liczne, pełniło rolę uzupełniającą i pomocną w stabilizacji sytuacji życiowej rodzin dotkniętych kryzysem.

Podsumowując, procedura Niebieskiej Karty w gminie wykazuje tendencję spadkową pod względem liczby nowych spraw, lecz sam problem przemocy domowej pozostaje wciąż aktualny. System wsparcia funkcjonuje stabilnie, a zaangażowane instytucje prowadzą działania adekwatne do charakteru zgłaszanych przypadków. Kluczowym wyzwaniem pozostaje dalsze wzmacnianie świadomości społecznej, rozwijanie działań profilaktycznych oraz intensyfikacja pracy ze sprawcami, aby realnie ograniczać skalę zjawiska i jego skutki dla mieszkańców.

4.2. Gminny Punkt Konsultacyjny Ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Rozwiązywania Problemów Opiekuńczo – Wychowawczych

Poradnictwo specjalistyczne						
Rok	terapeutyczne		psychologiczne		prawne	
	l. porad dla rodzin	l. godzin	l. porad dla rodzin	l. godzin	l. porad dla rodzin	l. godzin
2022	82	72	327	456	36	48
2023	101	72	67	92	31	48
2024	90	72	56	101	49	42
2025	87	66	40	72	54	38

W ostatnich latach działalność Gminnego Punktu Konsultacyjnego koncentrowała się na udzielaniu kompleksowego wsparcia rodzinom borykającym się z problemami uzależnień, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz doświadczeniem przemocy domowej. Analiza danych ukazuje wyraźne zmiany w strukturze i charakterze udzielanego poradnictwa, przy utrzymującym się znacznym zapotrzebowaniu na pomoc specjalistyczną.

Poradnictwo terapeutyczne, choć pozostawało na stabilnym poziomie, charakteryzowało się zmienną liczbą udzielanych porad, co wskazuje na fluktuacje w zapotrzebowaniu na tego typu wsparcie. Liczba godzin przeznaczonych na pracę terapeutyczną nie ulegała większym wahaniom, co świadczy o utrzymaniu stałej dostępności tej formy pomocy. Wskazuje to, że

problematyka uzależnień i trudności wewnątrzrodzinnych pozostaje jednym z kluczowych obszarów oddziaływania punktu.

Poradnictwo psychologiczne, choć nieco zróżnicowane pod względem intensywności, pełniło istotną rolę w systemie wsparcia, odpowiadając na potrzeby mieszkańców związane z kryzysami emocjonalnymi, zaburzeniami relacji czy stresem wynikającym z sytuacji rodzinnych. W pewnym okresie zauważalny był spadek liczby porad, jednak jednocześnie rosła liczba godzin poświęconych pracy z klientem, co może sugerować pogłębianie się problemów indywidualnych i konieczność dłuższej, bardziej intensywniej interwencji specjalisty.

Poradnictwo prawne zyskiwało na znaczeniu, co potwierdza wzrost zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Wzrost liczby porad sugeruje, że osoby zgłaszające się do punktu coraz częściej potrzebują pomocy w zakresie regulacji sytuacji prawnej, ochrony swoich praw, postępowań sądowych lub kwestii związanych z obowiązkami rodzinnymi. Pomoc prawna staje się więc nie tylko uzupełnieniem pozostałych działań, lecz także istotnym elementem kompleksowego rozwiązywania problemów mieszkańców.

Całokształt funkcjonowania punktu dowodzi, że jest on ważnym ogniwem lokalnego systemu wsparcia, elastycznie dostosowującym się do zmieniających się potrzeb społeczności. Pomimo pewnych wahań w zakresie poszczególnych form poradnictwa, ogólny profil świadczonych usług wskazuje na rosnącą świadomość mieszkańców dotyczącą możliwości uzyskania profesjonalnej pomocy oraz na pogłębienie problemów, które wymagają zróżnicowanego podejścia. Kontynuacja działań Punktu wydaje się kluczowa dla utrzymania stabilności lokalnego systemu przeciwdziałania kryzysom rodzinnym, przemocy i uzależnieniom.

4.3. Rynek alkoholowy

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
do spożycia poza miejscem sprzedaży:			
do 4,5%	24	23	25
od 4,5% do 18%	23	23	24
powyżej 18%	22	20	22
do spożycia w miejscu sprzedaży:			
do 4,5%	7	9	9
od 4,5% do 18%	4	5	5
powyżej 18%	3	4	4

Rynek sprzedaży alkoholu w gminie utrzymuje się na stosunkowo stabilnym poziomie, choć widoczne są niewielkie wahania w liczbie punktów oferujących poszczególne rodzaje napojów alkoholowych. Systematyczny wzrost dostępności alkoholu w niektórych kategoriach,

zwłaszcza w punktach prowadzących sprzedaż poza miejscem spożycia, może sprzyjać utrwalaniu zachowań ryzykownych i zwiększać prawdopodobieństwo nadużywania substancji psychoaktywnych.

Z perspektywy profilaktyki uzależnień istotne jest, że rosnąca liczba miejsc, w których alkohol jest łatwo dostępny, stanowi czynnik podnoszący ekspozycję mieszkańców – w tym młodzieży – na kontakt z używkami. Taka tendencja wymaga stałego monitorowania, wzmacniania działań edukacyjnych oraz kontynuowania programów profilaktycznych przeciwdziałających normalizacji i utrwalaniu wzorów picia alkoholu.

W kontekście lokalnej polityki społecznej dane te podkreślają konieczność utrzymania aktywnych działań profilaktycznych, obejmujących zarówno oddziaływanie środowiskowe, jak i programy skierowane do rodzin, dzieci oraz osób zagrożonych uzależnieniem. Wzrost dostępności alkoholu nie musi automatycznie prowadzić do eskalacji problemów uzależnieniowych, jednak bez odpowiedniej profilaktyki może stać się istotnym czynnikiem ryzyka, wpływającym na sytuację społeczną gminy w dłuższej perspektywie.

4.4. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GKRPA			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogólne posiedzenia Komisji	12	12	12
Przeprowadzono rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	49	25	21
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	31	29	16
Post. opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów	12	10	6
Działalność Komisji interwencyjno-motywującej			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Wniosków o leczenie odwykowe	55	29	21
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	0	14	8
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	38	14	7
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	38	28	15

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w analizowanym okresie koncentrowała się na działaniach interwencyjnych, motywujących oraz kontrolnych, jednak obserwuje się wyraźne zmniejszanie intensywności podejmowanych

czynności. Liczba rozmów prowadzonych z osobami uzależnionymi, kontroli punktów sprzedaży alkoholu oraz opinii dotyczących ich lokalizacji systematycznie malała. Może to świadczyć o częściowym zmniejszeniu liczby zgłoszeń lub zmianie sposobu zgłaszania problemów, ale również o większej skuteczności wcześniejszych działań profilaktycznych, które ograniczyły skalę widocznych interwencji.

Podobna tendencja dotyczy postępowań związanych z kierowaniem osób na leczenie odwykowe. Liczba wniosków o przymusowe leczenie oraz spraw kierowanych do sądu znacząco spadła, co może sugerować większą gotowość części osób do podejmowania terapii dobrowolnie lub skuteczniejsze wczesne działania motywujące. Jednocześnie pojawienie się zleceń badań biegłych sądowych w kolejnych latach potwierdza, że problem uzależnienia nadal wymaga specjalistycznej diagnozy i wsparcia, a Komisja pełni istotną rolę w formalnym procesie kierowania osób uzależnionych do leczenia.

Z punktu widzenia profilaktyki uzależnień istotne jest, że mimo spadku liczby interwencji, praca Komisji pozostaje kluczowym elementem lokalnego systemu przeciwdziałania alkoholizmowi. Utrzymanie regularnych posiedzeń, monitorowanie rynku alkoholu oraz udział w procedurach sądowych podkreślają ciągłość działań, które przeciwdziałają narastaniu problemów. Dane te wskazują także na potrzebę dalszego wzmocnienia aspektu edukacyjnego i środowiskowego profilaktyki, tak aby minimalizować konieczność podejmowania działań przymusowych oraz ograniczać sytuacje prowadzące do nadużywania alkoholu.

W efekcie Komisja pełni rolę nie tylko kontrolną, ale przede wszystkim profilaktyczną – oddziałując na mieszkańców poprzez motywowanie do leczenia, ograniczanie dostępności alkoholu oraz budowanie świadomości konsekwencji uzależnień. Kontynuacja tych działań pozostaje kluczowa dla utrzymania stabilności społecznej i przeciwdziałania problemom wynikającym z nadużywania alkoholu.

4.5. Szkolenia Członków GKRPA i ZI

Systematyczne szkolenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego stanowiły ważny element lokalnej polityki profilaktycznej, ukierunkowanej na podnoszenie kompetencji osób odpowiedzialnych za przeciwdziałanie uzależnieniom oraz reagowanie na problemy społeczne wynikające ze spożywania alkoholu. Tematyka szkoleń obejmowała zarówno zagadnienia praktyczne, jak i strategiczne – od zasad funkcjonowania, poprzez kwestie finansowania działań, aż po nowe wyzwania dotyczące uzależnień behawioralnych, narkomanii i przemocy domowej. Szczególny

nacisk w poszczególnych latach kładziono na aktualizację wiedzy wynikającą ze zmian prawnych oraz rozszerzający się zakres zadań samorządów w obszarze zdrowia publicznego.

Wraz z rozwojem przepisów i rosnącą świadomością problemów społecznych ewoluowała również tematyka szkoleń, które coraz częściej akcentowały profilaktykę środowiskową i międzysektorowe podejście do zapobiegania szkód wynikających z nadużywania alkoholu. Widoczny jest także rosnący udział treści związanych z nowymi formami uzależnień, w szczególności behawioralnych, co świadczy o dostosowywaniu lokalnej polityki do współczesnych zagrożeń.

Istotnym uzupełnieniem działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego jest funkcjonowanie Gminnego Punktu Konsultacyjnego, który zapewnia mieszkańcom profesjonalne wsparcie w formie poradnictwa prawnego, psychologicznego i terapeutycznego. Dostęp do specjalistów z obszaru terapii uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej stanowi ważne ogniwo systemu pomocowego, umożliwiającego wczesne reagowanie na problemy i minimalizowanie ich społecznych konsekwencji.

Całość podejmowanych działań – zarówno szkoleniowych, jak i konsultacyjnych – świadczyło konsekwentnym budowaniu lokalnego systemu profilaktyki, który rozwija się wraz z potrzebami społeczności. Inwestowanie w kompetencje członków Komisji i Zespołu Interdyscyplinarnego oraz zapewnianie mieszkańcom bezpłatnego, specjalistycznego wsparcia wzmacnia skuteczność podejmowanych interwencji i przyczynia się do ograniczania negatywnych skutków uzależnień w gminie.

4.6. Świetlice na terenie gminy

Liczba placówek:	5
Dzieci:	75
W tym z rodzin alkoholowych:	10
Liczba zatrudnionych wychowawców:	5

Świetlice funkcjonujące na terenie gminy stanowią ważny element lokalnego systemu wsparcia dla dzieci i młodzieży, szczególnie w kontekście profilaktyki uzależnień oraz wzmacniania prawidłowych postaw społecznych. Zapewniają one bezpieczną przestrzeń do spędzania czasu wolnego, rozwijania zainteresowań i budowania relacji rówieśniczych, co ma istotne znaczenie w przeciwdziałaniu zachowaniom ryzykownym.

W świetlicach objętych opieką znajduje się grupa dzieci wychowujących się w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, co dodatkowo podkreśla ich rolę jako miejsc kompensujących deficyty środowiskowe. Dzięki stałej obecności wykwalifikowanej kadry

wychowawczej możliwe jest prowadzenie działań profilaktycznych w sposób systematyczny i dostosowany do potrzeb uczestników.

Placówki te pełnią funkcję nie tylko opiekuńczą, lecz także wychowawczą, wzmacniając czynniki chroniące przed sięganiem po substancje psychoaktywne. Poprzez organizację zajęć rozwijających kompetencje społeczne, umiejętność radzenia sobie z emocjami oraz konstruktywne formy spędzania czasu wolnego, świetlice wspierają lokalną politykę przeciwdziałania uzależnieniom, stanowiąc istotny element profilaktyki środowiskowej.

Ich działalność potwierdza, że dostęp do bezpiecznej infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej jest jednym z kluczowych czynników ograniczających zagrożenia rozwojowe i wspierających dzieci z rodzin zagrożonych problemami alkoholowymi, a tym samym wzmacnia długofalowe działania profilaktyczne gminy.

4.7. Przestępczość

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

PRZESTĘPSTWA/WYKROCZENIA POPEŁNIONE POD WPŁYWEM ALKOHOLU			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków	14	12	15
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	9	14	18
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej pod wpływem alkoholu/narkotyków	22	7	11
Zakłócanie porządku publicznego	4	3	5

Dane przekazane przez Policję wskazują, że zjawiska związane z nadużywaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych pozostają istotnym obszarem problemów społecznych w gminie, choć ich natężenie nie ma charakteru stałego. W analizowanych latach widoczna była zmienność liczby interwencji, co świadczy o dynamicznym charakterze zjawiska i jego zależności od czynników środowiskowych oraz sezonowych. Mimo braku jednoznacznego trendu spadkowego, dane potwierdzają stałą obecność problemu nadużywania alkoholu jako jednego z czynników generujących interwencje służb mundurowych.

Na szczególną uwagę zasługuje wzrost liczby mandatów nakładanych za wykroczenia związane z naruszaniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Może to świadczyć o wzmocnionych działaniach kontrolnych lub większej gotowości Policji do reagowania

na przejawy nietrzeźwości w przestrzeni publicznej. Jednocześnie obserwowane naruszenia pokazują, że wciąż istnieje grupa mieszkańców nieprzestrzegających obowiązujących norm prawnych dotyczących spożywania alkoholu.

Zmiany dotyczą również prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Choć w jednym z analizowanych lat liczba takich przypadków uległa znacznemu ograniczeniu, ponowny wzrost w roku kolejnym wskazuje, że problem nie został trwale wyeliminowany i wciąż wymaga działań profilaktycznych oraz edukacyjnych adresowanych do kierowców. Zachowania te stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa publicznego, co uzasadnia kontynuację działań prewencyjnych w tym obszarze.

Zakłócanie porządku publicznego pozostaje zjawiskiem występującym incydentalnie, ale wyraźnie powiązaniem z konsumpcją alkoholu, co potwierdza jego wpływ na zachowania agresywne i impulsywne.

Podsumowując, przedstawione dane ukazują, że problematyka przestępczości i wykroczeń związanych z nadużywaniem alkoholu nie traci na aktualności, choć jej skala ulega zmianom. Wynika z nich potrzeba utrzymania stałych działań profilaktycznych, kontroli przestrzegania przepisów oraz współpracy instytucjonalnej, aby ograniczać zachowania wysokiego ryzyka i wzmacniać bezpieczeństwo mieszkańców.

LICZBA ZDARZEŃ ZWIĄZANYCH Z PRZEMOCĄ DOMOWĄ			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	139	77	42
Liczba osób doznających przemocy domowej:			
○ Kobiety	5	15	3
○ Mężczyźni	2	1	2
○ Młodzież (13-17 lat)	-	1	-
Liczba osób stosujących przemoc domową:			
○ Kobiety	1	2	0
○ Mężczyźni	5	10	4

Dane dotyczące zdarzeń związanych z przemocą domową wskazują na wyraźny spadek liczby interwencji w kolejnych latach, co może świadczyć o zmniejszającym się nasileniu zjawiska lub o skuteczniejszym działaniu systemu wsparcia i profilaktyki. Tendencja ta nie oznacza jednak całkowitego zaniku problemu – przemoc domowa nadal występuje, choć w mniejszej skali.

Struktura osób dotkniętych przemocą wskazuje, że główną grupą poszkodowanych pozostają kobiety, co jest zgodne z ogólnokrajowymi tendencjami. Mężczyźni oraz młodzież doświadczają przemocy zdecydowanie rzadziej, ale ich obecność w statystykach potwierdza, że problem ma charakter wielowymiarowy i dotyczy różnych członków rodziny. Podobnie wśród sprawców dominują mężczyźni, co również odzwierciedla utrwalony model dynamiki przemocy domowej.

Zmniejszająca się liczba interwencji może być efektem wcześniejszych działań profilaktycznych i edukacyjnych, a także większej dostępności wsparcia psychologicznego oraz prawnego. Jednak utrzymująca się obecność zjawiska przemocy w różnych grupach wiekowych i społecznych potwierdza konieczność kontynuowania działań prewencyjnych i interwencyjnych, aby przeciwdziałać jej dalszym następstwom i wzmacniać bezpieczeństwo rodzin na terenie gminy.

KLASYFIKACJA PRZESTĘPSTW			
2022 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się na rodziną	6	6	6
Groźby karalne	6	6	6
2023 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się na rodziną	4	4	4
Groźby karalne	6	6	6
2024 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się na rodziną	4	4	4
Groźby karalne	1	1	1

Dane dotyczące klasyfikacji przestępstw wskazują na stopniowe ograniczanie liczby zdarzeń o charakterze przemocy domowej oraz przestępstw związanych z groźbami karalnymi. Zarówno liczba postępowań wszczętych, jak i stwierdzonych oraz zakończonych pozostawała w pełnej zgodności, co świadczy o skuteczności działań organów ścigania oraz braku rozbieżności pomiędzy zgłoszeniami a ich potwierdzeniem procesowym.

W przypadku znęcania się nad rodziną widoczny jest wyraźny spadek liczby spraw w kolejnych latach, co może świadczyć o skuteczności działań profilaktycznych, lepszej dostępności wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą lub większej świadomości społecznej na temat konsekwencji takich zachowań. Zmniejszenie liczby tego typu przestępstw wpisuje się także w ogólną tendencję spadkową dotyczącą interwencji związanych z przemocą domową.

Podobna zmiana dotyczy groźb karalnych, które utrzymywały się na stałym poziomie, a następnie wyraźnie zmalały. Zmniejszenie liczby takich przypadków może świadczyć o poprawie relacji społecznych oraz skuteczniejszej interwencji instytucji pomocowych, które reagują na konflikty zanim przerodzą się w zdarzenia o charakterze przestępczym.

Podsumowując, dane potwierdzają, że zjawiska związane z przemocą i agresją w środowisku lokalnym stopniowo tracą na intensywności. Wyniki te pokazują, że działania podejmowane w obszarze profilaktyki, wsparcia rodzin i reagowania na kryzysy społeczne przynoszą realny efekt w postaci mniejszej liczby zdarzeń wymagających interwencji organów ścigania.

Rozdział V

Wspieranie rodziny w Gminie Zagnańsk według badań ankietowych

5.1. Badania wśród mieszkańców

Badania obejmowały mieszkańców **Gminy Zagnańsk**, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. W badaniu wzięło udział **100** mieszkańców gminy (75% kobiet i 25% mężczyzn) co stanowiło reprezentatywną próbę dla populacji gminy. Średnia wieku respondentów wyniosła 37,7 lat.

- W opinii dorosłych mieszkańców najistotniejszymi problemami społecznymi są: uzależnienie od alkoholu (73%), uzależnienie od Internetu i cyberprzemoc (72%), przemoc domowa (71%) oraz bieda i ubóstwo (69%).
- 53% mieszkańców deklaruje, że pierwszy raz spróbowało alkoholu w wieku 16–18 lat, natomiast 21% przed ukończeniem 15 roku życia, co wskazuje na zbyt wczesną inicjację alkoholową w części populacji.
- Najczęstszymi powodami sięgania po alkohol są: odreagowanie emocji (61%), zachowania towarzyskie (32%) oraz uroczystości rodzinne (28%), co świadczy o traktowaniu alkoholu jako środka radzenia sobie ze stresem.
- 55% dorosłych zna osobę przyjmującą narkotyki lub dopalacze, mimo że aż 96% deklaruje, iż nie wie, gdzie można nabyć te substancje.
- Aż 71% ankietowanych uznaje uzależnienie od Internetu za zjawisko powszechne w lokalnej społeczności, co potwierdza rosnące znaczenie uzależnień behawioralnych.
- 49% respondentów deklaruje doświadczenie przemocy domowej, a 55% uważa, że przemoc w ich miejscowości występuje często. Najczęściej wskazywanymi formami przemocy są: przemoc fizyczna (45%) oraz psychiczna (33%).
- Najczęstszą deklarowaną reakcją na przemoc jest stanięcie w obronie ofiary (38%) lub powiadomienie policji (20%), co świadczy o rosnącym poczuciu odpowiedzialności społecznej.
- 79% dorosłych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że „aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa”, co potwierdza zmianę postaw

wychowawczych mieszkańców i odchodzenie od tradycyjnych metod opartych na przemocy

5.2. Badania wśród pracowników instytucjonalnych

W badaniu wzięło udział 14 członków wymienionych wyżej instytucji w Gminie Zagnańsk. 65% badanej grupy jest Zespołu Interdyscyplinarnego, 21% Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a pozostałe 14% to członkowie obydwu instytucji.

- W ocenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych największymi problemami społecznymi są: nadużywanie alkoholu przez dorosłych, spożywanie alkoholu i przyjmowanie narkotyków przez młodzież, uzależnienia behawioralne oraz przemoc domowa związana z nadużywaniem substancji.
- Za najważniejsze zadania GKRPA uznaje się motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego (80%), kierowanie na leczenie oraz realizację działań zgodnych z rekomendacjami krajowymi (po 60%).
- Największymi barierami w realizacji działań profilaktycznych są niska świadomość społeczna (79%) oraz niedobór specjalistów, m.in. terapeutów i psychologów (71%), co znacząco ogranicza możliwości wsparcia dla mieszkańców.
- Najbardziej pożądanymi działaniami w przeciwdziałaniu uzależnieniom są: współpraca z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej (71%), kampanie społeczne zwiększające świadomość zagrożeń (71%), programy edukacyjne w szkołach oraz konsultacje psychologiczne dla rodzin (po 64%).

5.3. Badania wśród uczniów

W badaniu wzięli udział uczniowie Szkół Podstawowych oraz Szkół Ponadpodstawowych Gminy Zagnańsk w przedziale wiekowym: klasy 4-6, klasy 7-8 oraz klasy SPP (łącznie 460 uczniów).

- Inicjację alkoholową ma za sobą 10% uczniów szkół podstawowych klas 4–6, 31% uczniów klas 7–8 oraz aż 58% uczniów szkół ponadpodstawowych, co wskazuje na narastający problem wraz z wiekiem.
- Pierwszy kontakt z nikotyną deklaruje 6% najmłodszych uczniów, 27% klas 7–8 oraz 33% uczniów szkół ponadpodstawowych, co potwierdza, że problem rozpoczyna się już w młodszych grupach wiekowych.

- Najczęstszymi okolicznościami inicjacji substancji psychoaktywnych są spotkania ze znajomymi, dyskoteki oraz szkoła, co dowodzi znaczącego wpływu grupy rówieśniczej.
- Za najbardziej powszechne uzależnienia behawioralne uczniowie uznają uzależnienie od smartfonu (39% w klasach 4–6, 65% w klasach 7–8 oraz 65% w szkołach ponadpodstawowych) oraz uzależnienie od Internetu.
- Wśród przejawów przemocy rówieśniczej najczęściej wskazywane są: wyśmiewanie, obgadywanie oraz wykluczanie z grupy. Zjawiska te pojawiają się codziennie lub kilka razy w tygodniu w większości szkół.
- 44% uczniów klas 7–8 oraz 40% uczniów szkół ponadpodstawowych obawia się konkretnych rówieśników, co wskazuje na poważny problem bezpieczeństwa w środowisku szkolnym.
- 21% najstarszych uczniów nie powiedziałoby nikomu o doświadczeniu przemocy, co potwierdza brak zaufania do dorosłych oraz konieczność rozwoju systemów wsparcia psychologicznego i interwencyjnego.

Rozdział VI

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem pozwalającym na kompleksową ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń związanych z określoną grupą, instytucją lub obszarem działania. Pozwala ona na identyfikację czynników wewnętrznych, które mogą wspierać lub utrudniać realizację celów, oraz czynników zewnętrznych, które mogą stwarzać okazje do rozwoju lub generować ryzyka. W niniejszym dokumencie przedstawiono analizę SWOT dotyczącą uczniów i ich środowiska społecznego, przygotowaną w oparciu o dane, takie jak raporty, statystyki, dokumenty strategiczne oraz sprawozdania instytucji lokalnych i regionalnych.

Celem analizy jest wskazanie obszarów, w których interwencje profilaktyczne, edukacyjne i wspierające mogą przynieść największe korzyści, a także określenie zagrożeń, które wymagają szczególnej uwagi.

Wyniki analizy mają posłużyć jako podstawa do planowania skutecznych działań wspierających rozwój młodzieży, wzmacnianie jej kompetencji społecznych i emocjonalnych oraz poprawę jakości życia w środowisku szkolnym i lokalnym.

S – Mocne strony

- Wysoka świadomość społeczna dotycząca najważniejszych problemów, takich jak uzależnienia i przemoc.

- Gotowość mieszkańców do reagowania na przemoc poprzez obronę osoby doznającej przemocy lub zgłaszanie sprawy odpowiednim służbom.
- Zmiana postaw społecznych w kierunku odrzucenia przemocy jako metody wychowawczej.
- Istnienie aktywnych instytucji lokalnych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy.
- Współpraca między członkami Zespołu Interdyscyplinarnego i Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Rozpoznanie najważniejszych potrzeb w zakresie profilaktyki przez instytucje specjalistyczne.
- Wola rozwijania działań informacyjnych, edukacyjnych i psychologicznych kierowanych do mieszkańców.
- Dostrzeganie znaczenia współpracy między instytucjami ochrony zdrowia, pomocy społecznej i oświaty.
- Stabilnie funkcjonujący system instytucjonalny z aktywną rolą Zespołu Interdyscyplinarnego oraz GKRPA.
- Wysoka dostępność specjalistycznego wsparcia (psychologicznego, terapeutycznego i prawnego) zapewniana przez Gminny Punkt Konsultacyjny.
- Spójna współpraca między instytucjami – policją, pomocą społeczną, szkołami i świetlicami.
- Rosnąca specjalizacja służb poprzez regularne szkolenia, aktualizujące wiedzę zgodnie z nowymi przepisami i wyzwaniami społecznymi.
- Systematyczne działania prawne i psychologiczne względem osób doświadczających przemocy, wzmacniające ochronę rodzin.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura świetlic środowiskowych, wspierających dzieci z rodzin zagrożonych kryzysami.
- Skuteczność organów ścigania widoczna w jednolitości liczby spraw wszczętych, stwierdzonych i zakończonych.

W – Słabe strony

- Wczesna inicjacja alkoholowa wśród młodzieży i części dorosłych, wskazująca na ryzyko rozwoju uzależnień.
- Emocjonalne i towarzyskie motywacje sięgania po alkohol, sugerujące trudności w radzeniu sobie ze stresem.

- Wysokie rozpowszechnienie przemocy domowej oraz trudności w jej zgłaszaniu zwłaszcza wśród młodzieży.
- Powszechność uzależnień behawioralnych, zwłaszcza od Internetu i smartfonów.
- Występowanie przemocy rówieśniczej oraz poczucie zagrożenia w środowisku szkolnym.
- Deficyt zaufania młodzieży do dorosłych w sytuacjach kryzysowych.
- Systematyczny spadek liczby ujawnianych przypadków przemocy może oznaczać niedoszacowanie skali problemu lub mniejsze zgłaszanie zdarzeń.
- Wysoka dominacja mężczyzn wśród osób doświadczających przemocy oraz kobiet i dzieci wśród osób pokrzywdzonych wskazuje na utrwalone wzorce przemocy.
- Część młodzieży nie zgłasza doświadczeń przemocy, co wskazuje na brak zaufania do dorosłych i instytucji.

O – Szanse

- Możliwość rozwoju lokalnych programów edukacyjnych w szkołach dotyczących bezpieczeństwa, uzależnień i zdrowia psychicznego.
- Wzmocnienie kampanii społecznych, które mogą zwiększyć świadomość zagrożeń i dostępnych form pomocy.
- Rozszerzenie współpracy instytucji gminnych z placówkami ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi.
- Rozbudowa systemów wsparcia psychologicznego w szkołach i dla rodzin.
- Rozwój programów wczesnej interwencji adresowanych do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem lub przemocą.
- Pozyskanie funduszy zewnętrznych na szkolenia specjalistów i tworzenie lokalnych punktów wsparcia.
- Rozwój działań interaktywnych i nowoczesnych form profilaktyki, np. kampanie cyfrowe.
- Podnoszenie kompetencji rodziców w zakresie wychowania bez przemocy i budowania relacji z dziećmi.
- Możliwość dalszego rozwijania działań edukacyjnych, szczególnie w szkołach i świetlicach.
- Rozszerzenie programów profilaktycznych dotyczących nowych uzależnień, w tym behawioralnych.
- Wzmocnienie kampanii społecznych dotyczących przemocy, uzależnień i odpowiedzialnego rodzicielstwa.

- Zwiększenie współpracy międzysektorowej – zdrowie, szkoły, policja, pomoc społeczna.
- Możliwość większej aktywizacji środowiska lokalnego w działaniach przeciwko przemocy i uzależnieniom.
- Wykorzystanie potencjału świetlic do prowadzenia wczesnej interwencji i profilaktyki wśród dzieci z grup ryzyka.

T – Zagrożenia

- Utrwalanie się wczesnej inicjacji alkoholowej i nikotynowej jako normy wśród młodzieży.
- Narastanie uzależnień behawioralnych wśród dzieci i dorosłych wraz z rozwojem technologii.
- Rozszerzanie się zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej oraz trudności w jej ujawnianiu.
- Ryzyko pogłębiania się problemów psychicznych młodzieży wskutek braku specjalistycznego wsparcia.
- Niedobór wykwalifikowanych specjalistów, który ogranicza możliwości prowadzenia skutecznej profilaktyki.
- Trudność w dotarciu do grup o niskiej świadomości społecznej i niewielkiej motywacji do zmiany.
- Wzmacnianie wpływu grup rówieśniczych promujących zachowania ryzykowne.
- Ograniczenia budżetowe mogące hamować rozwój programów profilaktycznych i interwencyjnych.
- Ryzyko utrzymywania się ukrytej przemocy domowej mimo spadku liczby zgłoszeń.
- Wysoka dostępność alkoholu mogąca sprzyjać wzrostowi jego nadużywania.
- Możliwe obciążenie systemu wsparcia wobec narastających problemów psychologicznych mieszkańców.
- Utrzymująca się obecność zachowań ryzykownych wśród młodzieży, zwłaszcza inicjacji alkoholowej i uzależnień behawioralnych.
- Zmienność w zgłaszaniu interwencji może utrudniać planowanie działań profilaktycznych.
- Niedobór specjalistów może ograniczać szybkość i skuteczność pomocy interwencyjnej.
- Ryzyko nawrotów przestępczości pod wpływem alkoholu, szczególnie w zakresie prowadzenia pojazdów.

- Pogłębianie się problemów rodzinnych w grupach wysokiego ryzyka bez odpowiednio intensywnego wsparcia środowiskowego.

Rozdział VII

Adresaci Programu

Program adresowany jest do rodzin zamieszkujących Gminę Zagnańsk, szczególnie tych, które zmagają się z trudnościami w codziennym funkcjonowaniu oraz w procesie wychowywania dzieci. W jego ramach wsparciem obejmuje się w szczególności:

- Rodziny wychowujące dzieci, które z powodu problemów emocjonalnych, społecznych czy organizacyjnych mają ograniczoną zdolność do prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- Rodziny w trudnej sytuacji materialnej, którym brakuje środków na zapewnienie odpowiednich warunków życia i rozwoju swoim członkom.
- Rodziny zagrożone ubóstwem, w których niestabilność dochodów obniża jakość życia, ogranicza dostęp do edukacji, kultury oraz utrudnia dzieciom prawidłowy rozwój.
- Rodziny doświadczające przemocy – fizycznej, psychicznej, seksualnej lub ekonomicznej – wymagające wsparcia w zakresie ochrony, odbudowy bezpieczeństwa oraz poprawy funkcjonowania relacji rodzinnych.
- Rodziny z ograniczonymi lub odebranymi prawami rodzicielskimi, w których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, potrzebujące pomocy w procesie reintegracji, odbudowie więzi i przygotowaniu do ponownego przejęcia opieki nad dziećmi.

Rozdział VIII

Realizatorzy Programu

Program będzie realizowany przez Centrum Usług Społecznych w Zagnańsku we współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urząd Gminy;
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
3. Zespół Interdyscyplinarny;
4. Placówki oświatowe (nauczyciele, wychowawcy i pedagodzy szkolni);
5. Policja;
6. Organizacje pozarządowe;
7. Ochrona Zdrowia;
8. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Kielcach.

Inne instytucje z terenu powiatu działające na rzecz rodziny.

Rozdział IX

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk na lata 2025 - 2027

Celem głównym wyznaczonym w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2025–2027 w Gminie Zagnańsk jest:

wzmacnianie rodzin z Gminy Zagnańsk poprzez rozwijanie systemu wsparcia, zwiększanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, poprawę bezpieczeństwa dzieci oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu i rozwojowi rodziny.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie miasta, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

HARMONOGRAM GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

CEL SZCZEGÓŁOWY 1:

Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz poprawa funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym.

Kierunki działań:

1. Organizacja warsztatów dla rodziców dotyczących komunikacji, rozwiązywania konfliktów i budowania więzi.
2. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego w Punkcie Konsultacyjnym.
3. Realizacja treningów umiejętności wychowawczych dla rodziców mających trudności z opieką nad dziećmi.
4. Organizacja spotkań edukacyjnych dotyczących rozwoju dzieci i potrzeb rozwojowych na różnych etapach.
5. Wsparcie rodzin w planowaniu budżetu domowego i organizacji życia codziennego.
6. Prowadzenie grup wsparcia dla rodziców wychowujących dzieci w trudnych warunkach lub samotnie.
7. Współpraca ze szkołami i przedszkolami w zakresie wczesnego wykrywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.
8. Rozwijanie działalności świetlic środowiskowych dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia.

9. Realizacja kampanii lokalnych na temat pozytywnych metod wychowawczych.
10. Prowadzenie konsultacji w domach rodzin przez asystenta rodziny.

Wskaźniki realizacji:

- liczba rodziców uczestniczących w warsztatach i grupach wsparcia,
- liczba przeprowadzonych konsultacji specjalistycznych,
- liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny,
- liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych i środowiskowych,

CEL SZCZEGÓŁOWY 2:

Zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, odpowiednich warunków rozwoju oraz ograniczenie występowania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1. Wzmacnianie systemu interwencji poprzez współpracę Zespołu Interdyscyplinarnego, policji, szkoły i Centrum Usług Społecznych.
2. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” i monitorowanie rodzin zagrożonych przemocą.
3. Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach: warsztaty o bezpieczeństwie, przemocy, cyberprzemocy i rówieśniczej agresji.
4. Organizowanie zajęć profilaktycznych dotyczących uzależnień oraz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.
5. Wsparcie rodzin w kryzysie poprzez szybkie kierowanie do specjalistów (psycholog, terapeuta, prawnik).
6. Zapewnienie dzieciom dostępu do rozwijających zajęć pozaszkolnych i alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Monitorowanie sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz przygotowanie rodzin do reintegracji.
8. Współpraca z kuratorami, szkołami i organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony praw dziecka.
9. Wczesna identyfikacja czynników ryzyka w rodzinach (ubóstwo, uzależnienia, problemy wychowawcze).

Wskaźniki realizacji:

- liczba uruchomionych procedur NK,
- liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym lub środowiskowym,
- liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych w szkołach,
- liczba rodzin objętych monitoringiem Zespołu Interdyscyplinarnego,

- liczba działań interwencyjnych i zgłoszeń dotyczących przemocy.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3:

Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez przeciwdziałanie ubóstwu, uzależnieniom oraz problemom społecznym.

Kierunki działań:

1. Udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
2. Wsparcie w uzyskaniu świadczeń społecznych, dodatków mieszkaniowych, stypendiów i innych form pomocy.
3. Realizacja programów gminnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz promocji zdrowego stylu życia.
4. Współpraca z GKRPA w zakresie motywowania do leczenia odwykowego i kierowania na terapię.
5. Zapewnienie możliwości udziału rodzin w działaniach integracyjnych, wydarzeniach lokalnych oraz programach aktywizujących.
6. Realizacja programów edukacji finansowej dla rodzin zagrożonych ubóstwem.
7. Wspieranie rodzin w podejmowaniu zatrudnienia – współpraca z PUP, kierowanie do projektów aktywizacyjnych.
8. Zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu poprzez edukację i wsparcie w dostępie do technologii.
9. Wspieranie inicjatyw społecznych i działań organizacji pozarządowych na rzecz rodzin.
10. Udzielanie wsparcia kryzysowego osobom dorosłym, w tym żyjącym z osobą uzależnioną.

Wskaźniki realizacji:

- liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej i usług społecznych,
- liczba osób skierowanych na terapię lub objętych działaniami GKRPA,
- liczba przedsięwzięć integracyjnych i aktywizujących,
- liczba działań adresowanych do osób zagrożonych uzależnieniami.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4:

Wzmocnienie systemu współpracy międzyinstytucjonalnej oraz podniesienie jakości pracy służb wspierających rodziny.

Kierunki działań:

1. Regularne szkolenia dla pracowników instytucji gminnych z zakresu przemocy, uzależnień, prawa rodzinnego, interwencji kryzysowej.
2. Wzmacnianie kompetencji asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych.
3. Współpraca ze specjalistami zewnętrznymi – terapeutami, mediatorami, organizacjami pozarządowymi.
4. Tworzenie lokalnych sieci wsparcia rodzin, łączących instytucje publiczne i inicjatywy społeczne.
5. Doskonalenie systemu dokumentowania pracy z rodziną i monitorowania efektów wsparcia.
6. Opracowanie lokalnych kampanii społecznych dotyczących bezpieczeństwa dzieci i przeciwdziałania przemocy.
7. Współpraca między gminą a szkołami w zakresie profilaktyki i wczesnego reagowania na trudności.

Wskaźniki realizacji:

- liczba spotkań międzyinstytucjonalnych tj. posiedzenia ZI,
- liczba szkoleń i liczba przeszkolonych pracowników,
- liczba wspólnych interwencji i działań środowiskowych,
- liczba instytucji zaangażowanych we współpracę,

Rozdział X

Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk na lata 2025–2027

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk będzie przebiegać w sposób zintegrowany, kompleksowy i elastyczny, tak aby odpowiadać na rzeczywiste potrzeby lokalnej społeczności. Wdrażanie działań będzie oparte na współpracy wielu partnerów – instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, placówek edukacyjnych oraz osób i środowisk zaangażowanych w poprawę jakości życia dzieci, młodzieży i rodzin.

Koordinację Programu powierzono Centrum Usług Społecznych w Zagnańsku, który będzie odpowiedzialny za spójność realizowanych zadań z celami strategicznymi, a także za skuteczne ich wdrażanie. Współpraca w ramach Programu obejmie jednostki samorządu

terytorialnego wszystkich szczebli, instytucje oświatowe, służbę zdrowia, policję, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe, wspólnoty religijne oraz lokalnych przedsiębiorców.

Działania będą prowadzone w sposób otwarty na zmieniające się potrzeby mieszkańców, z uwzględnieniem wniosków z monitoringu, ewaluacji oraz opinii społecznych. Szczególny nacisk zostanie położony na szybkie reagowanie na zjawiska kryzysowe, takie jak bezrobocie, przemoc domowa, uzależnienia czy problemy wychowawcze wśród dzieci i młodzieży.

Realizacja zadań będzie możliwa dzięki wykorzystaniu różnorodnych źródeł finansowania, co pozwoli zapewnić stabilność działań i ich elastyczne dostosowanie do zmieniających się potrzeb. Planowane źródła finansowania obejmują:

- środki budżetów samorządowych (gminnego, powiatowego, wojewódzkiego) – stanowiące podstawę finansowania lokalnych działań;
- środki z budżetu państwa, w tym dotacje i programy ministerialne;
- fundusze zewnętrzne, w tym:
 - fundusze strukturalne i programy Unii Europejskiej,
 - środki krajowych i regionalnych programów, takich jak Fundusz Przeciwdziałania Uzależnieniom czy Fundusz Sprawiedliwości,
 - dotacje z programów grantowych (np. Program Aktywizacji Społecznej, FIO – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich);
- wkłady własne organizacji pozarządowych w postaci finansów i zasobów rzeczowych;
- darowizny i wsparcie sponsorów z kraju i zagranicy.

Dzięki partnerskiej współpracy i odpowiedniemu zabezpieczeniu finansowemu, Program będzie mógł funkcjonować skutecznie i długofalowo, umożliwiając szybkie reagowanie na nowe wyzwania oraz odpowiadając na zmieniające się potrzeby rodzin i całej społeczności lokalnej.

Rozdział XI

Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zagnańsk na lata 2025–2027

Aby Program był realizowany skutecznie i zgodnie z potrzebami mieszkańców, przewiduje się prowadzenie systematycznego monitoringu jego wdrażania. Monitoring będzie opierał się na analizie danych statystycznych oraz sprawozdawczości jednostek i instytucji realizujących zadania Programu.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Wójt Gminy Zagnańsk będzie corocznie, w terminie do 31 marca,

przedstawiał Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu wraz z informacją o potrzebach związanych z wykonaniem zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdanie roczne stanowi podstawową formę monitoringu Programu i umożliwia ocenę stopnia realizacji celów oraz wskaźników.

Ewaluacja Programu zostanie przeprowadzona na dwóch poziomach:

1. **ewaluacja roczna** – prowadzona w oparciu o coroczne sprawozdania z realizacji zadań i analizę wskaźników, pozwalająca ocenić postępy, identyfikować potrzeby oraz formułować ewentualne rekomendacje dotyczące usprawnienia działań w kolejnym roku realizacji;

2. **ewaluacja końcowa** – po zakończeniu obowiązywania Programu, obejmująca podsumowanie całego cyklu działań, ocenę osiągnięcia celów i rezultatów oraz przygotowanie wniosków do projektowania kolejnej edycji Programu.

Za gromadzenie danych, przygotowanie sprawozdań oraz organizację ewaluacji odpowiada Centrum Usług Społecznych w Zagnańsku we współpracy z realizatorami Programu. Wyniki monitoringu rocznego i ewaluacji końcowej będą wykorzystywane do doskonalenia lokalnego systemu wspierania rodziny oraz planowania kolejnych działań samorządu.